англійською з акцентом. Обвинувачення неправильно заявило, що підсудний є лінгвістом. Перекладач - це ще не лінгвіст. Після цього прокурор заявив, що лінгвісти працюють із зміною звуків. Зміна звуків, шановні пані та панове, це те як мова змінюється в своєму історичному розвитку. А це означає, що Шекспір вимовляв слова по-іншому, ніж вимовляємо ми їх зараз. Ось і все. Це не має нічого спільного із здатністю змінювати голос чи приховувати свій акцент. Так само як і по-іншому розмовляти із священиком. Хіба ми всі так не робимо? Хіба і Ви, і я не говоримо по-різному з отцями церкви і з нашими рідними? Звісно говоримо. Всі говорять. Це навіть має свою окрему назву. У лінгвістиці це називається зміна стилів. І всі це застосовують. Але хіба це означає, що всі можуть приховувати свій акцент чи змінювати голос? Авжеж ні. І цей підсудний не виняток. Лінгвістика стверджує, що людина не може просто за своїм бажанням позбутися акценту в іноземній мови, яку вивчила після критичного віку. Лінгвістика підказує, що мало ймовірно, що голос наркоторговця є голосом підсудного, тому і мала ймовірність того, що підсудний – наркоторговець, а отже мала ймовірність того, що він винний [Rodman Robert 2002].

Розширення сфери досліджень судової лінгвістики підтверджує необхідність врахування лінгвістичних знань у юридичній сфері. Зростання співпраці між лінгвістами та правниками, так само як і поглиблення міждисциплінарного дослідження може зробити свій вклад до визначення невинності чи вини підсудного і долучитись до загального покращення в такій недосконалій системі правосуддя. Проаналізована у цій статті справа є свідченням того, що при судовому провадженні доцільно і навіть необхідно залучати досвід лінгвістів-експертів. Це істотно допоможе у винесенні справедливого вироку і додасть свою лепту до зниження необ'єктивності судових рішень.

Література

Fromkin, V. and Rodman, R. An Introduction to Language (6th edn), Fort Worth, Tex.: Harcourt Brace College Publishers, 1998. *New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language.* Lexicon Publications, Inc. Danbury, CT – 1993. *O'Grady, W., Dobrovolsky, M. and Aronoff, M.* Contemporary Linguistics: An Introduction (2nd edn), New York: St Martin's Press, 1993. *Rodman Robert.* Linguistics and the law: how knowledge of, or ignorance of, elementary linguistics may affect the dispensing of justice. University of Birmingham Press , 2002 *Spring, C. L., Flynn, M., Joseph, B. D., Moses, R., Steele, S. and Webb, C.* 'The successful introductory course: bridging the gap for the nonmajor', Language, 76(1): 2000. c110–122. *Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language.* Lexicon Publications, Inc. Danbury, CT – 1952. *The Universal English Dictionary.* Amalgamated Press, 1952.

ГОНЧАРУК О.М.

(*Харківський нац. тех. ун-т сільського господарства ім. П.Василенка*)

ПРАГМАТИЧНІ ФУНКЦІЇ АНГЛОМОВНОЇ ПРОЗОВОЇ БАЙКИ

Об'єктом дослідження є тексти англомовних прозових байок.

Предмет дослідження складають прагматичні функції англомовної прозової байки, а саме їх виокремлення і опис.

Новизна дослідження обумовлена невивченістю тексту байки, зокрема англомовної, у прагмалінгвістичному аспекті.

Актуальність дослідження полягає в тому, що вивчення прагматики будь-якого тексту – одне з найважливіших завдань всіх дослідників-філологів. Прагматика тексту і сьогодні недостатньо досліджена, разом з тим, якраз у плані прагматики видається

можливим визначення послідовності частин тексту, тобто створення механізму породження тексту. Актуальним є вивчення прагматики тексту байки у зв'язку з зосередженістю байки на проблемах людини і навколишнього світу.

Будь-який текст слугує для передачі деякого розумового процесу змісту, який вміщує в себе суб'єктивну інформацію, виокремлення якої із тексту дозволяє читачеві відтворити дійсність, яка б відповідала напрямку мислення самого автора цього тексту. З іншого боку текст може реалізуватися лише за допомогою мовних засобів, а тому повинен відповідати всім закономірностям, які притаманні системам мови. Не менш важливим чинником, що знаходить своє відображення в тексті, є індивідуальність автора, його стиль і умови комунікації [Гаибова 1986, с. 24].

Аналіз тексту з комунікативно-прагматичної точки зору завжди пов'язаний з дослідженням цілого комплексу бажань, намірів, припущень безпосередніх учасників ситуацій, які змальовуються, з вивченням їх соціального статусу, культурної розвиненості, їх поведінки. Якщо в основу конкретного лінгвістичного розуміння змістовного аспекту вкладено значення, то на перше місце відносно його прагматичного тлумачення ставиться зміст, який співвідноситься з поняттям комунікативно-прагматичної ситуації і рівнем взаємодії [Азнаурова 1987, с. 29].

У дослідженні тексту з позиції лінгвістики важливого значення набуває прагматичний аспект. Прагматичний аспект органічно входить в теорію тексту, оскільки текст є основною одиницею комунікації і разом з функцією передачі оцінної та іншої інформації, має і функцію впливу. Прагматичний вимір визначається тим, що текст будується за комунікативним планом відправника і реалізується стратегією комунікації між ним і читачем, отримувачем інформації [Арнольд 2002, с. 54-55].

В основі прагматичного аспекту лежить "прагматичне значення" тексту, яке часто виражається, на відміну від семантичної формули "слово позначає", прагматичною формулою "розмовник бажає сказати", яка вміщує в себе намір розмовника певним чином вплинути на слухача. Дотримуючись такого розуміння прагматики можна визначити в якості предмета дослідження цього аспекту комунікативний зміст висловлювання. Зорієнтованість на розмовника, на суб'єктивну сторону мови стала визначальною рисою сучасної прагматики, яку можна кваліфікувати як комунікативно-зорієнтовану прагматику, на відміну від прагматики в семіотичному напрямку. Сучасна прагматика виступає, зараз це можна із впевненістю стверджувати, однією зі складових частин загальної теорії комунікації і в її лінгвістичному аспекті комунікативної лінгвістики [Арутюнова 1985, с. 40].

Аналізуючи текст з боку прагматики ми розуміємо, що література навіть в зафіксованій письмовій формі, яка прийнята в сучасній культурі, повинна досліджуватись в рамках дій автора і читача в комунікативних ситуаціях. Особливо це важливо для дослідження художніх текстів, адже процес створення будь-якого художнього тексту безпосередньо пов'язаний з лінгвопрагматикою [Гаибова 1986, с. 32].

Важливим аспектом прагматики тексту виступає прагматична установка. Виокремлюються три основних рівні реалізації прагматичної установки тексту: задум, композиція, стиль [Азнаурова 1987, с. 11]. Текст розглядається автором як результат певної послідовності акту вибору на різних рівнях його породження: на рівні первинного задуму, тобто ідеї і теми; на рівні структурно – семантичної організації тексту, тобто вибору певного порядку розташування тем і ідей; на рівні словесного стилю – виборі мовних форм, виразних засобів, їх комбінації. Слід зазначити, що всі ці акти вибору взаємопов'язані, вони утворюють ієрархічно організовану систему, в якій втілюється авторський задум [Азнаурова 1987, с. 20].

Існують різні підходи щодо трактування терміну "прагматика" : синтезована і радикальна. Синтезована (або інтегративна) прагматика розглядається як елемент

тріади: семантика – синтактика – прагматика. Радикальна прагматика розглядає лінгвістику і прагматику як дві взаємодіючі області когнітивного рівня. В процесі аналізу мовленнєвої комунікації найбільш релевантним вважається семіотичний підхід до поняття прагматики (прагмалінгвістики) [Шевченко 1988, с. 4]. На думку І. С. Шевченко, комплексний характер історичної еволюції прагматики мовлення слід розглядати у взаємозв'язку і взаємообумовленості різних аспектів вербальної комунікації, яка розуміється як діяльність і результат діяльності, як актуалізація суспільних відносин, як форма людської поведінки в цілому. У сучасній лінгвістиці прагматика тлумачиться також як семіотична категорія тексту і визначається як орієнтація на читача, з урахуванням здатності його сприймати повідомлення [Шевченко 1988, с. 8].

Будь-який мовленнєвий акт впливає на адресата, отже адресант має враховувати життєвий досвід адресата. Деякі дослідники звертають увагу на те, що у прагматиці вивчається не мова, а поведінка людини в процесі користування мовою. "Мова є інструментом, знаряддям, засобом, механізмом для здійснення певних цілей і реалізацією людиною певних намірів" [Полюжин 1999, с. 11].

Характер авторського задуму прагматичний за своєю суттю, оскільки він тісно пов'язаний з природою тексту, в процесі створення якого спостерігаються дві тенденції: повторення дійсності і прагнення її перетворити. У художньому тексті всі форми відображення дійсності підпорядковані свідомому вибору способу її представлення з метою створення того чи іншого прагматичного ефекту [Мукатаєва 2008, с. 62]. Не винятком є і текст англомовної прозової байки. Саме в текстах англомовних прозових байок дуже гостро стоїть питання подання проблеми, яка висвітлюється в байці. Автор впливає на розвиток подій у тексті і висвітлює своє відношення до того чи іншого персонажу, тим самим направляючи адресата на конкретне розуміння поставленого питання.

Розуміння "фактора адресата" в художньому тексті визначається в першу чергу його загальною комунікативно – прагматичною установкою. Специфіка типу тексту "байка" полягає у його ідейно – естетичному характері. Автор (суб'єкт мовлення) мислить образами, він "кодує" зміст тексту в системі образних виразно – зображувальних мовних засобів [Арнольд 2002, с. 52].

Аналіз тексту англомовної прозової байки з позиції прагматичного аспекту дозволяє виявити багатошарову комунікативну структуру, що створює складну систему відносин між автором і читачем і яку можна уявити як комплексне переплетіння прагматичних установок – функцій – байки.

Проаналізувавши тексти англомовних прозових байок ми робимо висновок, що прагматичні функції, які притаманні цим текстам, можна поділити на дві загальні категорії: обов'язкові (постійні), які зустрічаються майже в усіх текстах англомовної прозової байки, і альтернативні, які менш уживані, але від цього не є менш важливі. В свою чергу обов'язкові ми ділимо на впливову, комунікативну, емоційну і виховну; а альтернативні – на сатиричну і риторичну. Підтвердимо наші висновки прикладами текстів англомовних прозових байок:

1) впливова функція: байка Дж. Тербера "The Lion Who Wanted to Zoom" [Thurber 2008, с. 13]:

There was once a lion who coveted an eagle's wings. So he sent a message to the eagle asking him to call, and when the eagle came to the lion's den the lion said' "I will trade you my mane for your wings." "Keep talking, brother," said the eagle. "Without my wings I could no longer fly." "So what?" said the lion. "I can't fly now, but that doesn't keep me from being king of beasts. I became king of beasts account of my magnificent mane."…

So the lion took the eagle's wings but kept his own mane… "I bet you can't fly off the top of that great rock yonder," said he eagle. "Who, me?" said the lion and he walked to

the top of the rock and took off. His weight was too great for the eagle's wings to support, and besides he did not know how to fly, never having tried it before. So he crashed at the foot of the rock and burst into flames. The eagle hastily climbed down to him and regained his wings and took off the lion's mane… So, covered with the lion's mane, he poked his head into the and in a deep, awful voice said "Harrrooo!" His mate was very nervous anyway , grabbed a pistol from a bureau drawer and shot him dead, thinking he was a lion.

Moral: Never allow a nervous female to have access to a pistol, no matter what you're wearing.

Саме мораллю цієї байки автор намагається вплинути на читача, прищепити думку, що не можна в легкодоступних місцях залишати небезпечні предмети, ким би ти не був і як би не був одягнений.

2) виховна функція: байка Дж. Тербера "The Mouse Who Went to the Country" [Thurber 2008, c. 1]:

Once upon a Sunday there was a city mouse who went to visit a country mouse. He hid away on a train the country mouse had told him to take, only to find that on Sundays it did not stop at Beddington. Hence the city mouse could not get off at Beddington and catch a bus for Sibert's Junction, where he was to be met by the country mouse. The city mouse, in fact, was carried on to Middleburg, where he waited three hours for a train to take him back. When he got back to Beddington he found that the last bus for Sibert's Junction had just left, so he ran and he ran and he ran and he finally caught the bus and crept aboard, only to find that it was not the bus for Sibert's Junction at all, but was going in the opposite direction through Pell's Hollow and Grumm to a place called Wimberby. When the bus finally stopped, the city mouse got out into a heavy rain and found that there were no more buses that night going anywhere. "To the hell with it," said the city mouse, and he walked back to the city.

Moral: Stay where you are, you're setting pretty.

За допомогою тексту цієї байки Дж. Тербер виховує нас, що буде набагато краще залишатись там, де ми є, якщо ми не впевнені куди і навіщо ми прямуємо.

3) емоційна функція: байка Амброза Бірса "The Sportsman and the Squirrel" [Bierce 2007]:

A Sportsman who had wounded a Squirrel, which was making desperate efforts to drag itself away, ran after it with a stick, exclaiming:

"Poor thing! I will put it out of its misery."

At that moment the Squirrels stopped from exhaustion, and looking up at its enemy, said:

"I don't venture to doubt the sincerity of your compassion, though it comes rather late, but you seem to lack the faculty of observation. Do you not perceive by my actions that the dearest wish of my heart is to continue in my misery?"

At this exposure of his hypocrisy, the Sportsman was so overcome with shame and remorse that he would not strike the Squirrel, but pointing it out to his dog, walked thoughtfully away.

Прочитавши цю байку, ми бачимо, як змінюється емоційний стан спортсмена після спілкування з білкою. На місці спортсмена може опинитись будь-хто з нас.

4) комунікативна функція: байка Томаса Карлайла "Larchtree and Oak" [Carlyle 1986, c. 8]:

"What is use of thee, thou gnarled sapling?" said a young larchtree to a young oak. "I grow three feet in a year, thou scarcely as many inches, I am straight and taper as a reed, thou straggling and twisted as a loosened withe." – "And thy duration," answered the oak, "is some third part of man's life, and I am appointed to flourish for a thousand years.

Thou art felled and sawed into paling, where thou rottest and art burned after a single summer; of me are fashioned battleships, and I carry mariners and heroes into unknown seas."

The richer a nature, the harder and slower its development. Two boys were once of a class in the Edinbourgh grammar-school: John ever trim, precise and dux; Walter ever slovenly, confused and dolt. In due time John became Bailie John of Huntersquare, and Walter became Sir Walter Scott of the Universe.

The quickest and completest of all vegetables is the cabbage.

В цій байці автор на прикладі модрини і дуба показує, що "чим багатше природа рослини, тим складніше і повільніше розвиток." Цей вираз актуальний і для людей.

Щодо альтернативних функцій, то їх теж можна підтвердити прикладами текстів англомовних прозових байок:

5) сатирична функція: байка Амброза Бірса "The Self-Made Monkey" [Bierce 2007]:

A Man of humble birth and no breading, who held a high political office, was passing through a forest, when he met a Monkey.

"I take it you are one of my constituents," the Man said.

"No," replied the Monkey; "but I will support you if you can urge a valid claim to my approval."

"I am a self-made man," said the other, proudly.

"That is nothing," the Monkey said. And going to a bigger pine, he rose by his own unaided exertions to the top branch, where he sat, all bedaubed with the pitch which that vegetable exudes. "Now," he added, "I am a self-made Monkey."

В тексті цієї байки А. Бірс висміює політикана, який навіть перед мавпою хизується, що він "зробив себе сам".

6) риторична функція: байка Дж. Тербера "The Fairly Intelligent Fly" [Thurber 2008, с. 11]:

A large spider in an old house built a beautiful web in which to catch flies. Every time a fly landed on the web and was entangled in it the spider devoured him, so that when another fly came along he would think the web was a safe and quiet place in which to rest. One day a fairly intelligent fly buzzed around above the web so long without lighting that the spider appeared and said, "Come on down." But the fly was too clever for him and said, "I never light where I don't see other flies and I don't see any other flies in your house." So he flew away until he came to a place where there were a great many other flies. He was about to settle down among them when a bee buzzed up and said, "Hold it, stupid, that's flypaper. All those flies are trapped." "Don't be silly," said the fly, "they're dancing." So he settled down and became stuck to the flypaper with all the other flies.

Moral: There is no safety in numbers, or in anything else.

Цією байкою Дж. Тербер звертається до читача, щоб попередити, що ніде не можна почувати себе в повній безпеці.

Взагалі можна вважати, що риторична функція притаманна усім текстам байок, бо кожна байка "звертається" до читача. І майже кожен текст байки може слугувати риторичним знаряддям у виховній роботі педагогів, у проповідницькій діяльності священиків; весь текст або окремі його частини можуть проголошуватися вголос, "вживу" лекторами, політиками і священиками з відповідних кафедр чи трибун.

Отже, прагматика тексту англомовної прозової байки може бути зведена до набору прагматичних функцій байки, які слід виокремлювати лише умовно; насправді вони виконуються текстами одночасно, а їх підсилення або послаблення в окремих текстах чи стильових напрямках утворює певну прагматичну мережу інтенцій, функцій і стилю.

До перспектив подальшого дослідження належить вивчення категорії інформативності байки і тих прагмастилістичних засобів, якими інформативність байки насичується.

Література

Азнаурова Э. С. Прагматика текста различных функциональных стилей / Э. С. Азнаурова // Сб. Общественно-политический и научный текст как предмет обучения иностранным языкам. – М., 1987. – С. 3–29. *Арнольд И. В.* Стилистика. Современный английский язык. Учебник для вузов / Арнольд И. В. – 5-е изд. испр. и доп. – М.: Флинта, Наука. – 2002. – 384 с. *Арутюнова Н. Д.* Истоки, проблемы и категории прагматики / Н. Д. Арутюнова, Е. В. Падучева // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1985. – Вып. 16. – С. 3–42. *Гаибова М. Т.* Прагмалинвистический анализ художественного текста. – Баку: АГУ. – 1986. – 88 с. *Мукатаєва Я. В*. Прагматика дискурсу шванку: авторські мовленнєві стратегії / Я. В. Мукатаєва // Мова і культура. – Київ, 2008. – Випуск 10. – Т. 12. – С. 58–64. *Полюжин М. М*. Сучасні парадигми лінгвістичних досліджень // Проблеми романо – германської філології. – Ужгород, УДУ. - 1999. – 111 с. *Шевченко И. С*. Историческая динамика прагматики предложения. – Харьков, Константа, 1988. – 167 с. *Carlyle, T*.: English and American Fables. – Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co. KG München, 1986. – 127 s. *Thurber, J*,: Fables for Our Time and Famous Poems. – NY: Harper & Row Publishers, 2008. – 128 p. http:/en.wikipedia.org/wiki/AmbroseBierce/FantasticFables,2007.

ПІНЯЖИНА О.В.
(*Запорізький нац. ун-т*)

ЕМОЦІЙНІСТЬ ТА ЗАСОБИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

У останні десятиліття емоційні переживання людини стоять в центрі вивчення багатьох наукових дисциплін. Одне з пріоритетних завдань лінгвістики емоцій полягає у вивченні емоційної картини світу, основним і визначаючим фрагментом якої є емоції людини.

Об’єктом роботи являються тексти з художніх творів сучасних німецьких авторів, а **предметом** – фонетичні засоби, які відображають емотивність. Цій темі присвячені праці таких вчених, як У. А. Артемов, Ч.Дарвін, У.Джеймс і К.Ланге, Ліндслі, Енгельс, П.К. Анохін, П.В. Симонов, П. Єкман та інші.

Актуальність такої розвідки визначається недостатністю робіт з цієї тематики, інтересом емоційного стану людини та лінгвістичних засобів її прояву.

Емоції були об’єктом дослідження різних наук, тому це поняття має багато тлумачень. Наприклад, в психології – це загальна активна форма переживання організмом своєї життєдіяльності[17], в філософії – це вираження психічних процесів, які проявляються в людських обличчях і показують відношення людини до оточуючого світу[18], в фізіології – це діяльність підкоркових нервових центрів – гіпоталамусу, лімбічної системи, ретикулярної формації [Трофімов 2001, с. 328-330]; в лінгвістиці – це особливий стан суб’єктивних психологічних станів, які відображаються у формі переживань, відчуття приємного чи неприємного, відношення до світу і людей[19]. Ми поділяємо думку Бичко про те, що емоції – це особлива, своєрідна форма пізнання і віддзеркалення дійсності, оскільки в них людина виступає одночасно і об'єктом, і суб'єктом пізнання, вони пов'язані з потребами людини, які є в основі мотивів його комунікативної діяльності [Бичко І.В. 1991, с. 344-348].

Психологічна і психолінгвістична науки націлені, перш за все, на дослідження функцій емоцій в діяльності людини. Не дивлячись на чіткість наукових позицій, стан вивчення психології емоцій, думка самих психологів залишається украй